Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar il-"Komunikazzjoni tal-Kummissjoni, lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni — Id-Dimensjoni Esterna tal-Koordinazzjoni tas-Sigurtà Soċjali tal-UE"

COM(2012) 153 final

(2013/C 11/15)

Relatur: **is-Sur ZUFIAUR**

F'ittra tat-18 ta' April 2012, il-Kummissjoni Ewropea talbet lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, b'konformità mal-Artikolu 304 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, li jħejji opinjoni dwar

il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni, lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni Id-Dimensjoni Esterna tal-Koordinazzjoni tas-Sigurtà Soċjali tal-UE

COM(2012) 153 final.

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għar-Relazzjonijiet Esterni, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-Opinjoni tagħha nhar l-4 ta' Ottubru 2012.

Matul l-484 sessjoni plenarja tiegħu li saret fl-14 u l-15 ta' Novembru 2012 (seduta tal-14 ta' Novembru 2012), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-Opinjoni b'137 voti favur, 2 voti kontra u 9 astensjonijiet.

1. **Sommarju u rakkomandazzjonijiet**

1.1 Il-KESE jqis li l-globalizzazzjoni tal-ekonomija, biż-żieda konsegwenti tal-kummerċ u l-flussi migratorji, teħtieġ approfondiment fil-proċess tal-internazzjonalizzazzjoni tal-leġislazzjoni soċjali sabiex jiġi assigurat li ċ-ċittadini in ġenerali u b'mod partikolari l-ħaddiema, migranti jew sedentarji, irrispettivament min-nazzjonalità tagħhom, ma jiċċaħdux minn drittijiethom u jkunu jistgħu jibbenefikaw minn dik li nistgħu nsejħulha "globalizzazzjoni soċjali". Id-danni u l-benefiċċji li jirriżultaw jolqtu wkoll lill-intrapriżi.

1.2 B'konsegwenza, il-KESE jilqa' l-pubblikazzjoni mill-Kummissjoni Ewropea tal-Komunikazzjoni intitolata "Id-Dimensjoni Esterna tal-Koordinazzjoni tas-Sigurtà Soċjali tal-UE". Din il-Komunikazzjoni tenfasizza l-importanza ta' strateġija komuni tal-UE fil-qasam tal-koordinazzjoni tal-iskemi tas-sigurtà soċjali ma' pajjiżi terzi, waqt li tirrispetta l-kompetenzi nazzjonali u tassigura l-koordinazzjoni neċessarja u l-kompatibbiltà mal-liġi tal-Unjoni tal-ftehimiet bilaterali tas-sigurtà soċjali ffirmati ma' pajjiżi terzi. Tiddefendi wkoll it-tisħiħ tal-kooperazzjoni bejn l-Istati Membri bil-għan li jkollhom l-informazzjoni u l-mezzi sabiex f'dan il-qasam jiżviluppaw politika ta' koordinazzjoni internazzjonali. Fl-aħħar tindika li kemm l-intrapriżi kif ukoll iċ-ċittadini li ġejjin minn pajjiżi terzi huma konxji li kull Stat Membru għandu s-sistema tiegħu ta' sigurtà soċjali, li tista' twassal għal ċerti ostakli meta jistabbilixxu ruħhom fl-Unjoni Ewropea.

1.3 Il-KESE jappoġġja d-dimensjoni esterna tal-istandards ta' koordinazzjoni stabbilita fil-Komunikazzjoni u li tiddefendi l-komplementarjetà tal-approċċi nazzjonali u tal-Unjoni sabiex jiġu evitati l-iżbilanċi, il-lakuni u l-vojt legali.

1.4 Il-KESE jenfasizza t-tibdil kwalitattiv b'riżultat tal-adozzjoni tad-Deċiżjonijiet dwar il-koordinazzjoni tas-sigurtà soċjali mal-Marokk, l-Alġerija, it-Tuneżija, l-Iżrael, dik li kienet ir-Repubblika Jugoslava tal-Maċedonja u l-Kroazja. Iħeġġeġ ukoll lill-Kunsill tal-Unjoni Ewropea sabiex ikompli b'din il-ħidma fir-rigward tal-proposti għal Deċiżjonijiet mal-Montenegro, San Marino, l-Albanija u t-Turkija.

1.5 Il-KESE jindika l-konvenjenza li l-approċċ globali Ewropew jiġi żviluppat permezz tal-ftehimiet tal-Unjoni li, waqt li jirrispettaw il-kompetenzi nazzjonali, inaqqsu ċerti disfunzjonijiet li jirriżultaw mill-approċċi nazzjonali u joffru possibbiltajiet aħjar għall-Istati Membri kollha.

1.6 Il-KESE jistieden lill-Kunsill jagħti mandat lill-Kummissjoni Ewropea sabiex, fi ħdan il-qafas legali tat-Trattati, tkompli bin-negozjati mas-setgħat emerġenti BRIĊ (Brażil, Russja, Indja u Ċina), mal-pajjiżi Balkani u ġirien tal-Lvant tal-Ewropa, kif ukoll ma' pajjiżi oħra li għandhom għadd importanti ta' ċittadini li jaħdmu fit-territorju tal-Unjoni ([1]) u tiffinalizza ftehimiet internazzjonali tas-sigurtà soċjali li jippermettu li tiġi garantita l-protezzjoni reċiproka taċ-ċittadini tal-UE u taċ-ċittadini tal-pajjiżi terzi firmatarji. B'mod speċjali jfakkar fil-bżonn li jiġu protetti ċ-ċittadini ta' pajjiżi li minħabba s-sitwazzjoni ġeopolitika u ekonomika tagħhom ma jitqisux bħala strateġikament importanti mill-Unjoni u għalhekk jistgħu jkunu l-aktar żvantaġġati.

([1]) Aktar minn 20 miljun ċittadin minn pajjiżi terzi jaħdmu fl-Istati Membri differenti tal-Unjoni.

1.7 L-azzjoni esterna tal-Unjoni f'dan il-qasam tista' tiġi kkompletata bl-iżvilupp ta' politika multilaterali li tistabbilixxi rabtiet stretti ma' organizzazzjonijiet internazzjonali oħra jew entitatjiet reġjonali sopranazzjonali. Eżempju tajjeb ta' din il-kooperazzjoni multireġjonali huwa l-Ftehim Ibero-Amerikan tas-Sigurtà Soċjali, li minnu jagħmlu parti l-pajjiżi tal-Amerika Latina, Spanja u l-Portugall. F'dan is-sens, il-KESE jappoġġja l-inizjattivi tal-Kummissjoni Ewropea u tal-Presidenza Ċilena tas-Summit li jmiss tal-Kapijiet ta' Stat u ta' Gvern tal-UE, tal-Amerika Latina u tal-Karajbi li għandhom l-għan li jtejbu l-kooperazzjoni bejn iż-żewġ partijiet fir-rigward tas-sigurtà soċjali.

1.8 Il-KESE jħeġġeġ lill-kunsilli ta' assoċjazzjoni bejn l-UE u l-pajjiżi terzi rispettivi sabiex jiffinalizzaw il-ħidma għall-approvazzjoni finali tad-Deċiżjonijiet dwar il-koordinazzjoni tas-sistemi tas-sigurtà soċjali stabbiliti mill-Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni u ta' Stabilizzazzjoni mal-Iżrael, it-Tuneżija, l-Alġerija, il-Marokk, il-Kroazja u dik li kienet ir-Repubblika Jugoslava tal-Maċedonja.

1.9 Il-KESE juri x-xewqa li l-Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni, kummerċjali jew ta' assoċjazzjoni ekonomika, eżistenti jew futuri, ikunu jinkludu klawżoli bilaterali ta' sigurtà soċjali, li jirreferu b'mod speċjali għat-trattament indaqs, għall-esportazzjoni tal-pensjonijiet u għat-tneħħija tal-kontribuzzjonijiet doppji.

1.10 Il-KESE jipproponi li l-kooperazzjoni tal-Unjoni dwar is-sigurtà soċjali tkun diretta b'mod partikolari lejn dawk il-pajjiżi li jridu jilħqu l-għanijiet proposti mill-inizjattiva tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) dwar il-"bażi ta' protezzjoni soċjali", iżda li jeħtieġu għajnuna sabiex jilħqu jew itejbu l-limiti mitluba. B'dan il-mod ikun possibbli wkoll li jiġu konklużi ftehimiet bilaterali ta' sigurtà soċjali bbażati fuq il-prinċipji tat-trattament indaqs, iż-żamma tad-drittijiet akkwistati u tad-drittijiet li ser jiġu akkwistati u l-kooperazzjoni amministrattiva. Għal dan il-għan, ir-Regolament (KE) Nru 883/2004 ([2]) u l-Ftehim 157 ([3]) u r-Rakkomandazzjoni 167 ([4]) tal-ILO jistgħu jservu bħala mudell, bl-adattamenti neċessarji.

1.11 Il-KESE jistieden lill-Kummissjoni timmonitorja l-ftehimiet bilaterali kollha fis-seħħ konklużi mill-Istati Membri ma' pajjiżi terzi, billi perjodikament tiġi aġġornata l-lista ta' dawn l-istrumenti u tiġi vverifikata li l-applikazzjoni tagħhom hija konformi mal-prinċipji tal-Unjoni u mal-ġurisprudenza rilevanti.

2. **Introduzzjoni**

2.1 Il-KESE hu konxju li fl-ambitu tal-koordinazzjoni tas-sistemi tas-sigurtà soċjali, l-Istati Membri żviluppaw politiki bilaterali jew multilaterali ma' pajjiżi terzi permezz ta' ftehimiet internazzjonali. Bla dubju, dan l-approċċ jista' jkun frammentat u inkomplet peress li frekwentement jiffoka fuq il-protezzjoni unika taċ-ċittadini tal-pajjiżi firmatarji jew jirrispondi għal interessi konkreti li mhux dejjem huma kondiviżi mill-Istati Membri kollha.

2.2 Il-KESE jemmen li għalkemm għandha tiġi rikonoxxuta l-importanza ta' dawn id-dispożizzjonijiet internazzjonali bilaterali kollha, dan jista' jwassal għal xenarju fejn mhux iċ-ċittadini kollha tal-pajjiżi terzi jibbenefikaw mill-istess drittijiet jew garanziji fi ħdan l-Unjoni. Jista' jkun hemm sitwazzjonijiet fejn f'ċertu Stat, il-barranin li ġejjin minn pajjiż li mhux membru tal-Unjoni jkollhom aċċess għas-sigurtà soċjali jew għall-esportazzjoni tal-pensjonijiet biss jekk jeżisti ftehim bilaterali li jistabbilixxi l-prinċipju ta' trattament indaqs. Minħabba f'hekk, iċ-ċittadin ta' pajjiż bi ftehim bilaterali jkun kopert mis-sigurtà soċjali, filwaqt li ċittadin ieħor ta' pajjiż li m'għandux il-ftehim bilaterali ma jibbenefikax minn dan id-dritt minkejja li t-tnejn li huma jaħdmu fl-istess intrapriża u jagħmlu parti mill-istess kategorija professjonali. Jista' jiġri wkoll li ċittadin ta' pajjiż terz ikun protett fi Stat Membru u mhux f'ieħor, meta jiġu applikati l-liġijiet nazzjonali distinti, u dan jista' jkollu impatt fuq il-kompetizzjoni ġusta bejn il-pajjiżi. B'dan il-mod, fl-ewwel każ jitħallsu l-kontribuzzjonijiet taċ-ċittadin ta' pajjiż terz, filwaqt li dan ma jseħħx fit-tieni każ. Dan jista' jagħti vantaġġ ekonomiku lit-tieni pajjiż peress li jkun hemm iffrankar fl-ispejjeż soċjali. B'dan il-mod jista' jiddgħajjef il-kunċett ta' Ewropa bħala żona ugwali fejn id-diskriminazzjoni hija nieqsa jew eskluża.

2.3 Dan jikser ukoll il-prinċipju difiż mid-Direttiva dwar l-istazzjonar tal-ħaddiema, li tesiġi li l-ħaddiem stazzjonat jiġi trattat daqs ċittadin ta' Stat Membru.

2.4 Bl-istess mod, il-KESE jemmen li d-dimensjoni esterna tar-regoli ta' koordinazzjoni għandha sservi sabiex tiddefendi d-drittijiet taċ-ċittadini Ewropej meta dawn ikunu jinsabu barra mit-territorju tal-Unjoni jew meta ħadmu jew jaħdmu f'pajjiżi terzi.

2.5 Il-KESE jqis li l-idea ta' negozjati b'mod separat min-naħa tal-Istati differenti tal-Unjoni ta' ftehimiet bilaterali mal-pajjiżi terzi kollha hija inizjattiva pożittiva u favorevoli iżda mhux kompluta. Dan jimplika sforzi konsiderevoli, eċċessivi u sproporzjonati u li mhux dejjem jistgħu jkunu ta' suċċess; barra minn hekk dawn il-ftehimiet jistgħu jkollhom kontenut differenti u jistgħu jikkontradixxu lil xulxin. Apparti hekk, in-negozjati, speċjalment ma' xi pajjiżi emerġenti b'setgħa u potenzjal kbar (pereżempju, il-BRIĊ) jistgħu jwasslu għal żbilanċ fis-setgħat jekk l-Istati Membri ma jaġixxux flimkien, abbażi ta' interessi u pożizzjonijiet komuni. Għalhekk, il-possibbiltà li l-Unjoni Ewropea bħala tali tidħol f'negozjati relatati mas-sigurtà soċjali ma' pajjiżi jew assoċjazzjonijiet ta' pajjiżi terzi għandha tiġi analizzata u, jekk ikun adegwat, tiġi attwata b'konformità mat-Trattati.

2.6 Il-KESE jemmen li dawn l-istrumenti jevitaw, speċjalment fil-każ tal-ħaddiema stazzjonati jew sekondati, il-ħlas doppju tal-kontribuzzjonijiet soċjali fil-pajjiż ta' impjieg u fil-pajjiż ta' oriġini. F'dan is-sens għandu jiġi enfasizzat li t-tneħħija tal-kontribuzzjonijiet doppji jnaqqsu l-ispejjeż b'mod sinifikanti.

([2]) Ir-Regolament (KE) Nru 883/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2004 dwar il-kordinazzjoni ta' sistemi ta' sigurtà soċjali. ĠU L 166, 30.4.2004 p. 1) (Edizzjoni Speċjali bil-Malti: Chapter 05 Volume 05 p. 72 - 116).

([3]) Ftehim dwar l-istabbiliment ta' sistema internazzjonali għaż-żamma tad-drittijiet relatati mas-sigurtà soċjali, Ġenevra, it-68 laqgħa tal-Konferenza Ġenerali tal-ILO (21 ta' Ġunju 1982).

([4]) Rakkomandazzjoni dwar l-istabbiliment ta' sistema internazzjonali għaż-żamma tad-drittijiet relatati mas-sigurtà soċjali, Ġenevra, id-69 laqgħa tal-Konferenza Ġenerali tal-ILO (20 ta' Ġunju 1983).

Dan ikun ta' benefiċċju għall-mobbiltà tal-ħaddiema, għall-kompetittività tal-intrapriżi tagħna barra l-UE u fl-istess ħin iħeġġeġ lill-intrapriżi ta' pajjiżi terzi sabiex jistabbilixxu ruħhom fit-territorju tal-Unjoni. Barra minn hekk, ikun possibbli li tiġi stabbilita regola unika sabiex jiġi evitat li l-liġi tal-pajjiż ta' impjieg jew ta' oriġini tiġi applikata b'mod diskrezzjonali u arbitrarju, skont il-każ, u li l-pagamenti fiskali u ta' sigurtà soċjali ma jsirux fl-istess pajjiż.

3. Kummenti ġenerali

3.1 Il-KESE esprima l-fehma tiegħu dwar ir-regolamenti ta' koordinazzjoni, li kellhom il-kamp ta' applikazzjoni personali (gruppi ġodda) u materjali (benefiċċji ġodda) estiż fi ħdan l-UE. Barra minn hekk, xi pajjiżi Ewropej li mhumiex membri tal-Unjoni (in-Norveġja, l-Islanda, il-Liechtenstein u l-Isvizzera) ukoll japplikaw dawn ir-regolamenti li servew ta' bażi u mudell għal strumenti multilaterali oħra. L-aħjar eżempju ta' dan huwa l-Ftehim Ibero-Amerikan tas-Sigurtà Soċjali, li jista' jitqies bħala legat ġenwin tar-regoli Ewropej ta' koordinazzjoni. B'konsegwenza, il-KESE jemmen li r-regoli ta' koordinazzjoni internazzjonali tal-Istati Membri jew tal-Unjoni għandhom jiġu ispirati u influwenzati mill-prinċipji u l-mekkaniżmi prinċipali tar-Regolament (KE) Nru 883/2004 tal-Unjoni.

3.2 Il-KESE jindika li r-regoli soċjali u speċjalment id-dispożizzjonijiet tas-sigurtà soċjali jistgħu jittraxxendu u jiġu applikati barra t-territorju ġeografiku tal-UE. F'dan is-sens, il-prinċipji bħat-trattament indaqs bejn il-ħaddiema tal-Istati Membri jistgħu jipproteġu l-ħaddiem tal-Unjoni u jkollhom konsegwenzi legali barra t-territorju tal-Unjoni. Fil-fatt, is-sentenzi tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea (QĠUE) mogħtija f'numru ta' każijiet bħal Boukhalfa C-214/94 (ħaddiem Belġjan li jirċievi salarju inqas mill-kollegi Ġermaniżi tiegħu fil-Konsulat Ġermaniż fl-Alġerija), Hirandin 112/75, Fiège 110/73, Horst C247/96 u Van Roosmalen 300/84 (rikonoxximent minn Franza u l-Belġju tal-kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali li saru fl-Alġerija u l-Kongo tal-Belġju għaċ-ċittadini kollha tal-Unjoni u mhux biss iċ-ċittadini Franċiżi u Belġjani) huma evidenza tajba li l-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni jista' jkollu applikazzjoni ekstraterritorjali anke f'sitwazzjonijiet li joħorġu barra t-territorju tal-Unjoni. Barra minn hekk, din il-vis atractiva ġiet ikkonfermata bis-sentenzi mogħtija fil-każijiet Prodest 237/83 u Aldewered C-60/93, fejn il-QĠUE rrikonoxxiet li r-Regolament (KEE) Nru 1408/71 [5] jista' jiġi applikat għall-istazzjonar temporanju tal-ħaddiema tal-Unjoni f'pajjiżi terzi.

3.3 Il-KESE jilqa' l-adozzjoni tad-Deċiżjonijiet dwar il-koordinazzjoni tas-sistemi tas-sigurtà soċjali stabbiliti mill-Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni u ta' Stabilizzazzjoni mal-Iżrael, it-Tuneżija, l-Alġerija, il-Marokk, il-Kroazja u dik li kienet ir-Repubblika Jugoslava tal-Maċedonja, fejn hemm stabbilita l-pożizzjoni li għandha tadotta l-Unjoni Ewropea fi ħdan il-kunsilli ta' assoċjazzjoni. Dawn l-istrumenti ser jibdlu b'mod kwalitattiv il-politika tal-Unjoni dwar is-sigurtà soċjali billi, fil-livell bilaterali (Unjoni/pajjiż assoċjat), jistabbilixxu u jirregolaw il-prinċipju tat-trattament indaqs u l-esportazzjoni tal-pensjonijiet. Għalhekk jiġu stabbiliti obbligazzjonijiet u drittijiet reċiproċi li jolqtu kemm liċ-ċittadini tal-Unjoni li jaħdmu jew ħadmu f'xi wħud mill-pajjiżi msemmija kif ukoll liċ-ċittadini tal-pajjiżi assoċjati li jaħdmu jew ħadmu fit-territorju tal-Unjoni. Dawn m'humiex aktar dispożizzjonijiet unilaterali tal-Unjoni Ewropea applikabbli f'sens uniku iżda impenji internazzjonali li minnu jibbenefikaw b'mod reċiproku ż-żewġ partijiet firmatarji. Barra minn hekk, dan it-tip ta' ftehimiet u d-deċiżjonijiet korrispondenti ta' applikazzjoni jippermettu li jitnaqqsu l-isforzi involuti billi b'att legali uniku jinkiseb dak li kieku jkollu bżonn diversi ftehimiet bilaterali.

3.4 Il-KESE jilqa' l-inizjattiva tal-ILO dwar il-"bażi ta' protezzjoni soċjali", li fil-fehma tiegħu ma tistax tkun unika jew uniformi u lanqas ma tista' tintuża bħala t-triq għall-iżvilupp tas-sistemi ta' protezzjoni soċjali, iżda għandha titqies bħala l-limitu minimu li għandu jiġi żviluppat. Fil-fatt, il-"bażi ta' protezzjoni soċjali" għandha tirrappreżenta netwerk permanenti ta' progress u perfezzjonament, li dejjem jevolvi u b'għan definit: il-protezzjoni globali tal-ħaddiema u ċ-ċittadini.

3.5 Il-KESE jappoġġja l-fatt li l-Unjoni Ewropea tkun attrezzata b'mekkaniżmu (grupp ta' ħidma) ta' kooperazzjoni bejn l-Istati Membri bil-għan li tiġi skambjata l-informazzjoni, jiġu ppreżentati prattiki tajbin fil-qafas tal-koordinazzjoni tas-sistemi tas-sigurtà soċjali, jiġi studjat l-aħjar mod kif għandhom jiġu magħquda u kkomplementati l-politiki nazzjonali u tal-Unjoni u jitfasslu azzjonijiet futuri tal-Unjoni mal-pajjiżi terzi.

3.6 Il-KESE jemmen li dan il-proċess ta' dimensjoni esterna tar-regoli ta' koordinazzjoni għandu jqis l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u speċjalment, fi ħdanhom stess, l-organizzazzjonijiet tal-ħaddiema u ta' dawk li jħaddmu. L-impatt ta' dawn id-dispożizzjonijiet fuq ir-relazzjonijiet tax-xogħol u d-diversità tal-gruppi milqutin jindikaw li għandhom jitqiesu proposti mill-imsieħba governattivi kif ukoll minn dawk li mhumiex governattivi. Matul is-sitt laqgħa tas-soċjetà ċivili organizzata tal-UE-Amerika Latina, organizzata mill-KESE f'Madrid f'Mejju 2010, ġew indikati numru ta' talbiet relatati mad-dimensjoni esterna tas-sigurtà soċjali u l-bżonn ta' aktar kooperazzjoni bejn il-pajjiżi kollha tal-Amerika Latina, tal-Karibew u tal-UE, speċjalment ma' dawk li magħhom l-Unjoni għandha sħubija strateġika, bħall-Brażil u l-Messiku.

3.7 Il-KESE jiġbed l-attenzjoni wkoll għal-laqgħa bejn l-Unjoni Ewropea, l-Amerika Latina u l-Karibew li għaliha attendew il-Ministri u l-uffiċjali għola responsabbli mis-sigurtà soċjali li saret f'Alcalá de Henares f'Mejju 2010, li tista' titqies bħala l-qofol u l-punt li nieda l-isforzi fil-livell tal-Unjoni sabiex tiġi kkoordinata d-dimensjoni esterna tas-sigurtà soċjali u li wasslet għall-Komunikazzjoni li qed tiġi kkunsidrata.

[5] Ir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 1408/71 tal-14 ta' Ġunju 1971 dwar l-applikazzjoni tal-iskemi tas-sigurtà soċjali għall-persuni impjegati u l-familja tagħhom li jiċċaqilqu ġewwa l-Komunità (ĠU L 149, 5.7.1971, p. 2. Edizzjoni Speċjali bil-Malti: Kapitolu 5, Volum 1, p. 35-82).

3.8 Il-KESE jenfasizza li huwa konvenjenti li l-approċċ globali Ewropew jiġi żviluppat permezz tal-ftehimiet tal-Unjoni ma' pajjiżi u organizzazzjonijiet reġjonali oħra, peress li huwa aktar adatt u effiċjenti minn approċċ strettament nazzjonali fejn l-Istati Membri jieħdu azzjoni unilaterali. F'dan ir-rigward, il-KESE jixtieq ifakkar, bħala eżempju, fil-Ftehim Ibero-Amerikan tas-Sigurtà Soċjali ([6]). F'dan ir-rigward, il-KESE jixtieq li l-Organizzazzjoni Ibero-Amerikana dwar is-Sigurtà Soċjali tistudja l-possibbiltà li tippermetti Stati Membri oħra tal-UE, flimkien mal-Portugall u Spanja, jipparteċipaw fil-futur f'dan il-ftehim sabiex, permezz ta' att wieħed ta' ratifikazzjoni, jiġu stabbiliti relazzjonijiet relatati mas-sigurtà soċjali ma' diversi pajjiżi tal-Amerika Latina, u b'hekk jiġu evitati negozjati u ftehimiet bilaterali multipli.

4. **Potenzjali u punti dgħajfa tas-sitwazzjoni attwali**

4.1 Hemm bżonn ta' approċċ globali tal-Unjoni fil-qasam tas-sigurtà soċjali internazzjonali sabiex jiġu kkomplementati l-politiki li qegħdin jiġu żviluppati mill-Istati Membri ma' pajjiżi terzi, inkella ma jkunx possibbli li jiġu implimentati bi sħiħ l-obbligazzjonijiet imposti mil-liġi tal-Unjoni. Eżempju ċar ta' dan huwa s-sentenza fil-każ Gottardo C-5500 fejn il-QĠUE, abbażi tal-prinċipju tat-trattament indaqs, testendi l-iskop personali ta' applikazzjoni tal-ftehimiet bilaterali kollha konklużi bejn Stat Membru tal-Unjoni u pajjiż terz għaċ-ċittadini tal-Unjoni, anke jekk l-istrument legali in kwistjoni jirreferi b'mod esklussiv, fil-kuntest suġġettiv, għaċ-ċittadini tal-pajjiżi firmatarji.

4.1.1 Fl-istess waqt, din is-sentenza tirrikonoxxi li l-obbligazzjonijiet b'riżultat tad-deċiżjoni jistgħu jaffettwaw biss lill-Istati Membri u mhux lill-pajjiżi terzi, li fuqhom m'għandha l-ebda kompetenza l-QĠUE. Huwa hawnhekk fejn id-diffikultà għall-implimentazzjoni tas-sentenza hija ċara, peress li pajjiż terz jista' jirrifjuta li jestendi l-kamp personali ta' applikazzjoni tal-ftehim għaċ-ċittadini kollha tal-Unjoni u għalhekk li jimla ċertifikat, jirrikonoxxi d-dritt għall-benefiċċji tal-mard jew, sempliċiment, li jipprovdi informazzjoni lill-persuni li mhumiex koperti bl-iskop ta' applikazzjoni tal-ftehim.

4.1.2 F'dan il-kuntest, il-mertu tas-sentenza fil-każ Gottardo huwa li din mhux biss tiżviluppa d-dimensjoni esterna tar-regoli tal-Unjoni, iżda tistabbilixxi wkoll il-limiti u n-nuqqasijiet tagħha peress li teħtieġ il-kooperazzjoni ta' pajjiżi oħra u ta' organizzazzjonijiet reġjonali sopranazzjonali oħra.

4.1.3 Għalhekk, il-KESE jappella li jitnieda proċess ta' riflessjoni dwar il-bżonn li jissaħħaħ approċċ unifikat tal-Unjoni fil-qasam tas-sigurtà soċjali internazzjonali permezz tal-ftehimiet tal-Unjoni jew ta' politiki ta' kooperazzjoni reċiproka ma' partijiet globali oħra.

([6]) Ftehim multilaterali Ibero-Amerikan dwar is-Sigurtà Soċjali tal-10 ta' Novembru 2007.

4.2 Il-KESE jilqa' b'mod pożittiv l-adozzjoni tar-Regolament (UE) Nru 1231/2010 ([7]) li jestendi d-dispożizzjonijiet tar-Regolament (KE) Nru 883/2004 għal ċittadini ta' pajjiżi terzi. Madankollu jqis li xorta għad hemm lakuni u vojt legali li l-approċċ il-ġdid li ttieħed fil-Komunikazzjoni jipprova jimla b'mod speċifiku. Fil-fatt, dan ir-Regolament japplika biss meta jkun hemm sitwazzjonijiet transkonfinali fi ħdan l-Unjoni. B'konsegwenza, il-prinċipju tat-trattament indaqs tar-Regolament japplika biss b'mod ġenerali f'sitwazzjonijiet fejn il-ħaddiem ta' pajjiż terz ikun ħadem f'aktar minn Stat Membru wieħed. Għalhekk il-maġġoranza tal-migranti minn pajjiżi terzi li ħadmu biss fi Stat Membru wieħed tal-Unjoni mhumiex inklużi fil-kamp ta' applikazzjoni personali tar-Regolament (UE) Nru 1231/2010. Dan ifisser li ma jgawdu mill-ebda garanzija tal-Unjoni fir-rigward tat-trattament indaqs u n-nondiskriminazzjoni, iżda jiddependu minn dak li jiġi deċiż fil-leġislazzjoni nazzjonali. Barra minn hekk, dan ir-Regolament ma jqisx l-aggregazzjoni tal-perjodi ta' assigurazzjoni fil-pajjiż ta' oriġini tal-ħaddiem jew l-esportazzjoni tal-pensjonijiet lejn dak il-pajjiż. Fl-aħħar, dan l-istrument tal-Unjoni ma jappellax għal jew jeħtieġ reċiproċità għaċ-ċittadini tal-Unjoni, li mhux ser jirċievu l-istess trattament mill-pajjiżi terzi.

4.3 Il-KESE jemmen ukoll li ttieħed pass importanti ħafna fid-dimensjoni esterna tal-Unjoni Ewropea bid-direttivi ([8]) adottati dwar il-migrazzjoni u bil-proposti tal-Kummissjoni li qegħdin jiġu diskussi fil-Kunsill u fil-Parlament. Fil-fatt, fid-Direttivi li diġà ġew adottati, il-prinċipju tat-trattament indaqs fil-qasam tas-sigurtà soċjali jiġi estiż, b'xi limitazzjonijiet speċifiċi, għall-ħaddiema migranti ta' pajjiżi terzi. Ikopru wkoll l-esportabbiltà u l-portabbiltà tal-pensjonijiet lejn pajjiżi terzi bl-istess kundizzjonijiet applikati għaċ-ċittadini tal-Istat Membru kkonċernat, mingħajr il-bżonn ta' ftehim bilaterali. Madankollu, għad hemm numru ta' aspetti mhux regolati bħar-reċiproċità, l-aggregazzjoni tal-perjodi ta' assigurazzjoni barra l-Unjoni jew l-esportazzjoni tal-pensjonijiet, meta l-leġislazzjoni ta' pajjiż ma joffrix dan id-dritt liċ-ċittadini tiegħu stess. Barra minn hekk, il-KESE jixtieq li, fil-qasam tal-protezzjoni soċjali, id-Direttivi relatati mal-emigrazzjoni li diġà ġew adottati jkunu jistgħu jservu ta' bażi ġenerali għad-direttivi li qegħdin jiġu nnegozjati attwalment, waqt li jiġu aġġustati għas-sitwazzjonijiet distinti u għall-gruppi li għandhom jiġu protetti.

5. **Kunċetti**

5.1 **Koordinazzjoni internazzjonali tas-sigurtà soċjali** Il-koordinazzjoni tal-iskemi tas-sigurtà soċjali għandha l-għan li tipproteġi lill-ħaddiem li ħadem f'żewġ Stati Membri jew aktar u kien soġġett għal sistemi distinti tas-sigurtà soċjali. Għal dan

([7]) Ir-Regolament (UE) Nru 1231/2010 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Novembru 2010 li jestendi r-Regolament (KE) Nru 883/2004 u r-Regolament (KE) Nru 987/2009 għal ċittadini ta' pajjiżi terzi li mhumiex diġà koperti b'dawn ir-Regolamenti unikament minħabba n-nazzjonalità tagħhom. (ĠU L 344, 29.12.2010, p. 1).

([8]) Speċjalment id-Direttiva 2011/98/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Diċembru 2011 dwar proċedura ta' applikazzjoni unika għal permess uniku għal ċittadini ta' pajjiżi terzi sabiex jirrisjedu u jaħdmu fit-territorju ta' Stat Membru u dwar ġabra komuni ta' drittijiet għal ħaddiema ta' pajjiżi terzi residenti legalment fi Stat Membru (ĠU L 343, 23.12.2011, p. 1).

il-għan, l-Istati jikkonkludu ftehimiet ma' pajjiżi oħra li, frekwentement, jinkludu klawżoli dwar it-trattament indaqs, il-prinċipju li hija l-leġislazzjoni ta' Stat Membru wieħed li tapplika, iż-żamma tal-kopertura u tad-drittijiet tas-sigurtà soċjali tal-pajjiż ta' oriġini fil-każ ta' ħaddiema stazzjonati, l-esportazzjoni tal-pensjonijiet u l-aggregazzjoni tal-perjodi ta' assigurazzjoni koperti fil-pajjiżi firmatarji. Ir-Regolament (KEE) Nru 1408/71 u s-suċċessur tiegħu, ir-Regolament (KE) Nru 883/2004, huma l-istrumenti tal-Unjoni li jistabbilixxu l-istandards li jirregolaw u li japplikaw dawn il-prinċipji fil-kuntest Ewropew, waqt li fl-istess ħin jispiraw il-ftehimiet mal-pajjiżi terzi.

5.2 **L-approċċ nazzjonali** tad-dimensjoni esterna tas-sigurtà soċjali huwa bbażat fuq il-ftehimiet konklużi minn Stat Membru ma' pajjiżi terzi bil-għan li jiġu protetti, fil-kuntest tas-sigurtà soċjali, il-ħaddiema li ħadmu f'żewġ Stati. F'xi każijiet l-ambitu ta' applikazzjoni personali jinkludi biss liċ-ċittadini tal-pajjiżi firmatarji.

5.3 **L-approċċ tal-Unjoni** tad-dimensjoni esterna tas-sigurtà soċjali jqis l-interessi tal-UE kollha. Dan jirreferi għan-negozjati ta' ftehimiet tal-UE ma' pajjiż terz wieħed jew aktar jew għal miżuri oħra mfassla sabiex jipprovdu protezzjoni relatata mas-sigurtà soċjali. Bi prinċipju tinteressa liċ-ċittadini Ewropej kollha.

5.4 **Il-Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni u/jew Stabbilizzazzjoni** jistgħu jipprovdu l-applikazzjoni tal-prinċipju ta' trattament indaqs u l-esportazzjoni tal-pensjonijiet u japplikaw għaċ-ċittadini tal-UE u għaċ-ċittadini tal-pajjiż firmatarju. L-iżvilupp tagħhom jitwettaq permezz tad-Deċiżjonijiet.

5.5 **Il-Ftehimiet tal-Unjoni ma' pajjiżi terzi relatati mas-sigurtà soċjali,** li attwalment ma jeżistux, jistgħu jibdew billi jistabbilixxu l-leġislazzjoni applikabbli sabiex jiġu evitati l-kontribuzzjonijiet doppji bl-esportazzjoni tal-pensjonijiet u jiġu kkomplementati bl-aggregazzjoni tal-perjodi. Dawn il-ftehimiet huma differenti ħafna mill-ftehimiet imsemmija qabel peress li dawk huma ħafna aktar ġenerali u jindirizzaw it-temi tas-sigurtà soċjali b'mod sekondarju biss.

5.6 **Il-Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni, kummerċjali jew ta' sħubija ekonomika** jirregolaw kwistjonijiet ekonomiċi u kummerċjali kif ukoll dawk politiċi, ta' żvilupp sostenibbli u ta' kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-pajjiżi jew ir-reġjuni terzi. F'xi whud minnhom hemm klawżoli relatati mas-sigurtà soċjali.

6. Eżempji

6.1 Trattament indaqs u esportazzjoni tal-pensjonijiet:

6.1.1 Ħaddiema mill-pajjiżi tal-Unjoni (A u B) li jaħdmu f'pajjiż terz (Ċ) li l-leġislazzjoni tiegħu dwar is-sigurtà soċjali ma tippermettix li l-barranin iħallsu l-kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali jew li jesportaw il-pensjoni. Il-pajjiż A ffirma ftehim bilaterali li jinkludi t-trattament indaqs u ż-żamma tad-drittijiet miksuba (esportazzjoni tal-pensjonijiet). Il-pajjiż B ma ffirma l-ebda ftehim mal-pajjiż Ċ. Is-sitwazzjoni tal-ħaddiema mill-pajjiżi A u B hija totalment differenti. Filwaqt li l-ewwel wieħed għandu dritt għas-sigurtà soċjali fil-pajjiż Ċ u jekk jilħaq il-pensjoni, jista' jirċiviha fil-pajjiż A jekk jirritorna lura, il-ħaddiem mill-pajjiż B m'għandu l-ebda dritt għall-pensjoni u anke li kieku kellu, ma jkunx jista' jirċievi l-pensjoni fil-pajjiż tiegħu ta' oriġini. Dan huwa eżempju ta' trattament differenti abbażi ta' jekk jeżistix jew le ftehim bilaterali li ġeneralment jiddependi minn jekk il-pajjiż Ċ għandux interess li jinnegozjah ma' Stat Membru wieħed jew aktar tal-Unjoni. Quddiem din ir-realtà tkun aktar utli li jkun hemm negozjar dirett ta' ftehim dwar is-sigurtà soċjali bejn l-Unjoni u l-pajjiż Ċ. Possibbiltà oħra tkun li fil-ftehimiet usa' (reġjonali, multipartitiċi, ta' sħubija, eċċ.) tiġi inkluża taqsima dwar is-sigurtà soċjali li tinkludi klawżoli dwar it-trattament indaqs u l-esportazzjoni tal-pensjonijiet.

6.1.2 Ħaddiema mill-pajjiżi A u B tal-Unjoni li ntbagħtu mill-intrapriżi tagħhom fil-pajjiż Ċ għal perjodu ta' sentejn. Skont il-leġislazzjoni tal-aħħar pajjiż, il-ħaddiema li jaħdmu fit-territorju tiegħu jridu jħallsu l-kontribuzzjonijiet. Barra minn hekk, il-leġislazzjoni tal-pajjiżi A u B tipprevedi l-ħlas tal-kontribuzzjonijiet mill-ħaddiema stazzjonati. Minn naħa tiegħu, il-pajjiż A ffirma ftehim bilaterali mal-pajjiż li jgħid li l-kontribuzzjonijiet jitħallsu biss fil-pajjiż ta' oriġini. Iżda l-intrapriża tal-pajjiż B jkollha tħallas kontribuzzjonijiet doppji: fil-pajjiż proprju tagħha u fil-pajjiż Ċ. F'dan l-aħħar każ, l-intrapriża li tistazzjona l-ħaddiema tagħha ser tkun inqas kompetittiva peress li trid tħallas aktar spejjeż soċjali, li jistgħu jiġu evitati kieku l-ftehim dwar is-sigurtà soċjali jsir direttament mill-UE ma' dan il-pajjiż terz.

6.1.3 Ħaddiema ta' pajjiżi terzi Ċ u D li jaħdmu fil-pajjiż A tal-Unjoni, li għandu ftehim ta' sigurtà soċjali mal-pajjiż Ċ iżda mhux mal-pajjiż D. Il-leġislazzjoni tal-Istat Membru tal-Unjoni ma tinkludx il-prinċipju tat-trattament indaqs jew tal-esportazzjoni tal-pensjonijietIs-sitwazzjoni tal-ħaddiema Ċ u D lanqas mhi protetta minn xi strument regolatorju tal-Unjoni (dawn jistgħu jkunu temporanji, pereżempju). Il-ħaddiema m'għandhomx l-istess protezzjoni (drittijiet sħaħ għal dak li ġej mill-pajjiż Ċ u l-ebda dritt għal dak li ġej mill-pajjiż D) u għalhekk il-prinċipju tat-trattament indaqs mhux ser jiġi applikat bi sħiħ. Dan ma jseħħx kieku tkun l-Unjoni nnifisha li tinnegozja ftehim dwar is-sigurtà soċjali mal-pajjiż D msemmi hawn fuq.

6.1.4 Ċittadini tal-pajjiż terz Ċ li jaħdmu fil-pajjiżi A u B tal-Unjoni. Fil-leġislazzjoni tiegħu, il-pajjiż A jinkludi l-esportazzjoni tal-pensjonijiet jew iffirma mal-pajjiż Ċ ftehim bilaterali li jinkludi din l-esportazzjoni. Mhux l-istess jista' jingħad għall-pajjiż B Iż-żewġ ħaddiema kisbu d-dritt għall-pensjoni fl-Istat Membru tal-Unjoni li ħadmu fih u mbagħad irritornaw lura lejn pajjiżhom. Dak li kien jaħdem fil-pajjiż A jista' jirċievi l-pensjoni tiegħu filwaqt li dak li ħadem fil-pajjiż B ser jitlef id-drittijiet tiegħu għal pensjoni. Dan ma kienx iseħħ kieku kien hemm Ftehim tal-Unjoni li kien ikopri dawn id-drittijiet jew oħrajn tas-sigurtà soċjali.

6.1.5 Ċittadini ta' pajjiż terz li jaħdmu fil-pajjiżi A u B tal-Unjoni. Fil-leġislazzjoni tiegħu dwar is-sigurtà soċjali, il-pajjiż A jirrikonoxxi l-prinċipju tat-trattament indaqs b'rabta mas-sigurtà soċjali, filwaqt li f'dik tal-pajjiż B m'hemmx dan il-prinċipju. Fl-ewwel każ jitħallsu l-kontribuzzjonijiet taċ-ċittadin ta' pajjiż terz filwaqt li dan ma jseħħx fit-tieni każ. Dan jimplika vantaġġ ekonomiku għall-pajjiż B u jkisser l-idea ta' UE bħala żona ta' ugwaljanza nieqsa mid-diskriminazzjoni. Ftehim tal-Unjoni jsolvi wkoll din l-idea.

6.2 **Reċiproċità.** Ħaddiem ċittadin ta' pajjiż terz B li jaħdem fil-pajjiż A tal-Unjoni fejn, minħabba l-leġislazzjoni interna dwar is-sigurtà soċjali jew l-leġislazzjoni tal-Unjoni, il-prinċipju tat-trattament indaqs huwa rikonoxxut. Ħaddiem mill-pajjiż A tal-Unjoni li jaħdem f'pajjiż terz B li ma jirrikonoxxix il-prinċipju tat-trattament indaqs. Peress li l-prinċipju tat-trattament indaqs mhux rikonoxxut mil-leġislazzjoni nazzjonali jew minn dik tal-Unjoni dwar ir-reċiproċità, dan joħloq inugwaljanza ċara. Ftehim dwar is-sigurtà soċjali nnegozjat mill-UE għandu jsolvi l-problema, jekk ir-reċiproċità tkun mitluba mill-partijiet.

6.3 **Riperkussjonijiet tas-sentenza Gottardo.** Ħaddiem ċittadin ta' pajjiż A tal-Unjoni li ħadem fil-pajjiż B tal-Unjoni u fil-pajjiż terz Ċ. Bejn il-pajjiż B u Ċ hemm ftehim bilaterali tas-sigurtà soċjali fejn huma inklużi biss iċ-ċittadini tal-pajjiżi firmatarji. Min-naħa l-oħra m'hemmx ftehim bilaterali bejn il-pajjiżi A u Ċ. Il-ħaddiem jgħid li ħadem 8 snin fil-pajjiż B u 10 snin fil-pajjiż Ċ. Fil-pajjiż B hemm bżonn ta' 15-il sena ta' kontribuzzjonijiet sabiex ħaddiem ikun intitolat għall-pensjoni hekk kif jirtira. B'konformità mas-sentenza Gottardo, il-pajjiż B tal-Unjoni jrid jakkumula l-perjodi ta' kontribuzzjonijiet li saru mill-ħaddiem fil-pajjiż Ċ. Sabiex dan isir, il-pajjiż jeħtieġ il-kooperazzjoni mill-pajjiż Ċ u li dan jinnotifika formalment il-perjodi ta' kontribuzzjonijiet. Peress li l-pajjiż Ċ mhux marbut mis-sentenza Gottardo, dan jista' jirrifjuta t-talba. B'konsegwenza, din is-sentenza ma tistax tiġi applikata mingħajr ir-rieda tajba tal-pajjiż Ċ. Sabiex jiġi indirizzat dan in-nuqqas hemm bżonn il-kooperazzjoni tal-Unjoni mal-pajjiżi terzi sabiex tiġi assigurata l-konformità. Il-Kummissjoni għandha tingħata rwol ta' segwitu u koordinazzjoni sabiex il-ftehimiet bilaterali li jiġu nnegozjati jew li jerġgħu jiġu nnegozjati jkunu jinkludu liċ-ċittadini kollha tal-Unjoni.

Brussell, 14 ta' Novembru 2012.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Staffan NILSSON